

—Պարոն բժիշկ երես հիւանդ է, ինչպիսի
 եմ գար այցի
 —Իսկ ինչ կարող ես ասել, որ ես քեզ
 մտա գամ. չեմ կարող գալ:

Որքիս հիւանդ է, բժիշկ շան մի շարք
 արա.
 Էստեղ այցատանքի տեղը չ'է դիմեց
 ապ եղէք է:

...Երեզուսին պարոն բժիշկ... այսպ
 չեմ կարող այցեղինը վհարել, ինքս գալ
 ջան եմ.
 —Իսկ ես էլ չեմ կարող զեղատուած ասել,
 գնալէք և բժիշկեցէք:

—Բժիշկ շան պիտեմին, գաւտինքիս
 չալը մեծում է.
 —Մեծում է թող մեծի, ես մեղաւք
 եմ, ես մուգիս ոչոքին չեմ բժիշկ երբէք
 փող տւեք, չի մեծի:

Շ Ա Ր Ո Ի Ն Ա Կ Ի Ո Ւ Մ Է

4 Տարի

« Խ Ա Ք Ա Բ Ա Լ Ա »

Նրդիմարամական-ստորիական շարաքաթերթի

4 Տարի

Բ Ա Վ Ա Ն Ո Ր Գ Ե Ա Գ Ր Ո Ի Ք Ի Ի Ն Ը

Նոր գրուող բաժանորդները թիբթբ ստանում են № 1-ից

Տարեկան գինն է թիբթիցուս 4 ր. կէս տարւանք » » » 2 ր. 50

Դուրսը և Արաստանման 5 ր. կէս տարւանք » » » 3 ր.

Եւրոպայից ըստ է երբ փակ չէ, եւ գտնում է Պուշկինական փ. № 1

Մեր նացէն՝ Тифлисть, Редакция „Xatbabala“

Արաստանմանից՝ Tiflis (Caucase) Re'daction „Xhatbabala“.

Եւրոպ. նրաստարկող՝ ԱՄՏ. ՆՐԻՑՑԱՆ

Պատահական քաղաքներում, աւաններում և բնիթեքայէր գիւղերում հարկաւոր են լրագրագիտական գործակալներ, որոնք յանձն առնին ԽԱՔԱԲԱԼԱՆ տուրածիլ, իրենց շրջաններում:

Պայտանների մասին զիմել թիբթից խորագրութիւն «Յաթարալայն»

ԱՄՆԻ ՓԱՅՈՒՆ ՈՍԿԻ ԶԷ

Ասեն փայլուն, ոսկի չէ:

Մի գիտէ, այս առածը մարդիկ չիտէն են դեռ այն ժամանակ, երբ աշխարհի վերայ դեռ ես ամենին ոսկի չէին տեսնել: Փաստեղբայր այդ բանը դժար է հաստատել, բայց մաքով ինքն իրեն հասկացում է, որ այդպէս պիտի լինէր: Որովհետեւ աշխարհի վերայ այժմ կատարող երկայնները տեղի ունէին և այն հին երանելի ժամանակներում, երբ դեռ տխուր մարդիկ չէին կարողացել զան միտ խտանուրդները:

Ինչն ենք ստուժ հին երանելի ժամանակներ, երբ դեռ ոսկին չկար:

Միթէ ոսկին է պատճառ այժման ժամանակի վատ լինելուն: Փիլիսոփայութիւն եթէ մտածելու լինենք, կը գրտենենք, որ ոսկին մի անշունչ առարկայ ինչպէս երկաթը, պղինձը, քարը—չի կարող ինչն իրեն ազդել ժամանակի լաւութեան կամ վատութեան վերայ: Այդպէս են մտածում բոլոր

փող չունեցող իմաստունները: Բայց ես, որ յաւակնութեան չունիմ իմաստուն կոչելու, և բաւականին էլ ոսկի ունիմ հաւարած, այլ կեղծ եմ մտածում:

Երկուսիցս ո՞րն է արգար, իմասունքը թէ ես, թող դատէ ընթացողը:

Ես կործում եմ, որ ոսկին, ուղիղ է անմիջական ազդեցութիւն չունի մարդկային բնութեան վերայ, բայց կողմնակի, այսինքն անուղղակի, մեծ ազդեցութիւն ունի: Տիշտ այնպէս, ինչպէս անուղղակի հարկերն ազդում են մեր ֆինանսի վերայ: Ասենամեծ դերն աշտակ խաղում է փայլը, ոսկու փայլը, որ շրջաբերլ քսիւի է մարդկութեան աչքը եւ այժմ մեր աչքը այդ փայլից կուտարած, ինչչան էլ աննայն փայլ նկատել, կարծում է ոսկու փայլ է և խորակորտայ ու զղկոսմ՝ վաղում է դէպի ամեն փայլուն բան, ինչից էլ կուզէ այդ փայլն առաջացած լինի:

Որովհետեւ այդ փայլերից մեծ բաժինը ոսկու փայլ չեն, նետապէս հիաստարածութեան դիպում, դուք իրատուք չունէք մեզազդելու սուղուն, այլ ինքներկ ձեզ պիտի մեղադրէք, որ չէք կարողանում ոսկու փայլը, ուրիշ անպէտք ու աննշան փայլերից շոկել:

Գրանից առաջանում են անազին անբաւականութիւններ ու անախորժութիւններ: Այդպէս—մենք կարծում ենք, թէ ինչչան շատ ուսումնարան ունենանք, այնքան աւելի փայլ կունենանք: Աւրիշ տեղերում, ուրիշ ազդերի մօտ, ուսումնարանը ոսկի է, գուտ-մաքուր ոսկի, պարզ բան է նրա փայլն էլ ու-

կու փայլ է լինելու: Իսկ մեր ուսումնարանները: Ինչչան շատացնում ենք մեր ուսումնարանների թիւը, այնքան ցուսերս են շատանում:

Հարցրէք այդ մասին Կ. Ն. Բ. Ընկերութեանն ու Բարդի Կ. Միւսիւնարը, տեսէք ինչ պատասխան կը ստանաք:

Եթէ կիտով չափ հաւատարու լինենք մեր գուտասկան թղթակիցներին, կը տեսնենք որ այդպէս առաջող ուսումնարանները ոչ թէ ոսկի են, ոչ թէ փայլ չունին, այլ ուղղակի խուտար են: զրոնցից լաւ չեն միտ, ծիական դպրոցները:

Միական դպրոցները, որ անմիջապէս կառավարում են ծիւղից ընտրած նոգարարունքով, միթէ աւելի փայլուն են, ամենինն: Այդ դպրոցները ոչ թէ ծիւղն են, ոչ թէ աշակերտներ համար գոյութիւն ունին, այլ ուսուցիչներին, որոնցից մեծ բաժինը ցնց ու բոր գտած: Կոծում են իրենց կերպրուող հիմարտութիւնների սերտը:

—Ախր ինչի էք այդպէս անբարեխիղճ փառում դպրոցի նկտ, հարցնում ես զրանց:

—Ձեզ ինչ կայ, դպրոցը մերը չէ, կուզենք բարեխիղճ կը փառւենք, կուզենք անբարեխիղճ: Նորագոյն մանկավարժութիւնը մեզ սովորեցնում է...

—Աղբէր, դպրոցը մերն է, մեր ներկայացուցիչն էլ նոգարարութիւնը, նա պիտի կառավարէ. դուք մեր պաշտօնը լաւ կատարեցէք, դուք ուրիշ գործ չունէք:

—Նոգարարութիւնն իր իրաւունքների սահմանից դուքս է զախս, մենք մեր շարքի գիտնուք:

—Պարտէ նոգարարութիւն, դուք գտնէ մեր իրաւունքի սահմանից դուքս միք երկիր, դուք էլ խո վարժապետ չէք, որ տարրական բարոյներ կարդանք մեր դիտին:

—Ինչք միայն դպրոցի շահն աչքի առաջ ունենք:

—Միտականքը, դուք:

—Մենք այդ՝ դպրոցներից ամենեւին չան չունինք:

Այդ օրին են և թեմական դպրոցները: Գրանցից փատ է ձեմարանը:

Բայց միայն դպրոցները չեն, որ ոսկու անուն ունին, ոսկի չեն, փայլը կեղծ է: Այդպէս են մեր հայերես բոլոր ազգային և հասարակական հաստատութիւնները:

Անկէ մէկ օրինակ բերեմ մեր կրկու
յայտնի ընկերութիւններէր:

Կ. Ն. Բ. Ընկերութիւնն այս տարի
5 հազար և չորսեւեմ ջանի հարիւր
բուրջ պահանջաւոր պիտի տայ ան-
ցաղ տարւանցի: Մասնաձև է արեւոյ
Կ. Ն. Բ. պարտն Ընկերութիւնը, որ
անցեալ տարւայ տւած 5 հազար բուր-
ջով, մաս 800 զիւղացի կրկիւններ
այք ու բերն մինչև դատ տար սո-
վորել են, իսկ զատից այն կողմ,
նոյնքան թւով տարեր զիս կայ սով-
րեցնելու:

Անկէ լու է սնում Բ, Ն, Կ. Մի-
ութիւնը: Սա անցեալ տարի իր ՔՁանգ
Քնքթի մէջ նրա տարակից մի այսպի-
սի յայտարարութիւն.

Բ, Ն, Կ. Մ. Ոչոյն սեկցիան ցանկա-
նաւոր ուղարկել էր նաեւ Այլեքանա-
գրատի, Ախալցախի, Երևանի, Կո-
ղիբի և Կարգանի շրտար ընտա
նիքներէ, միական գրքոցի 2-րդ
գատարան տարտած, 5 գատարանից
կաթնատուութիւն ստորեւն նա-
մար, Յիբրայեղալու, յայտնում է
ցանկացողներին—ուսանալի կաթ-
նատուութիւնը, վերջոյնս զգազա-
ներից ուղարկել իրենց առաջարկ-
ութիւններ սեկցիայիս բնօրինի:

Միամիտ երեստարգիւն եղան, որ
նաւասացին այդ աստատուելի, ու-
ղարկեցին իրենց վկայականները և
անձամբք ամբողջ տարի պարագա-
պար մնային, սպասելով, թէ Կ. Մի-
ութիւնն իրանց Յիբրայեղալու պիտի ու-
ղարկէ, պ. Ա. Բայանիարի զեկալա-
վութեամբ կաթնատուութիւն սովոր-
ներու: Այս տարի նոյն յայտարարու-
թիւնը գրել են ուրիշ թերթներում, մի-
ասն յայտարարութեան մէջ միական
գրքոցը փոխել են միջնակարգի նշու:
Երևի էլի կը ճարուեն ուրիշ միամիտ-
ներ, որ նաւասան կտոր ընկած ըն-
կերութեան բեկանակներն:

Ես կարող եմ մեր միւս բոլոր ըն-
կերութիւնների մասին զրել, կամ ննց
միայն սնունները թէն, նրանք այն-
քան բազմաթիւ են, թէ կեդրոնե-
րում և թէ զաւանդներում: Բայց զար-
մանալին այն է, որ բոլորն էլ միանը-
ման սուրս փայլով են. իսկ սուրս,
մարբր սովու նշոյն անգամ չկայ մէ-
ները:

Էլ չեմ ուզում երկարացնել, մեր
զգականութիւնը—չեմ ասում զբազ-
գութիւնը, որ մի քանիսը խիստ չը-

նեղանար: Մեր մասնաւոր: Մեր ազ-
գային կարածների կատարութիւնը
երեստանդ միմը: Գոյի կեանքի-
կենսական ժողովը: Պետական Դու-
մայի մեր պատգամաւորը: Որն աս-
եմ, որը զրեմ, բոլորն էլ սովու փայ-
նելին, բայց սակի չեն. նման են ու-
նեցող զիսկաւորել, որից օրինաւոր ու-
խելըր գլուխը մարդիկ, միայն խոյս
են սուրս զգեւով:

ՇԱՆԱՍ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԱՐՈՒՅ

(Ս. Միկելոյց)

Միքնում է ստատու, բայց զիս զիջել է
(Սուսի զլ. 21. 12)

Մի վրդովիք, անբուն ընկեր—ցատապար,
Եթէ շարժ ստատուի մութ է և խաւար,
Եթէ մէկ-մէկ ճանդատում են վտա ստորիք,
Եթէ լուսնին քաղաքիկ են սե սովորել,
Եթէ մէրը գտակ է զատ և արտու—
Այլ սկզբաւոր մութն է նախորդ ստատու:

Դու մի փոխիք, անփորձ կըլայք և ընկեր,
Քէ որբիցից զուր են զուրս ստորներէ:
Տիրաւոր մեր ստաւաղատան ստիտայն,
Քէ վաղվաճ սարքն ու կարեւոր պահին,
Քէ ճանչի մէջ սն է զարթիւն—մարդասեպ,
Այլ ստորնքնն վազում—ճարեքան լուստարց:

Մի վշտանար, որ զիւրեայ խոտարում
Մրափում են մարդիկ ճանդիտ խոր քնում,
Որ լուսնին մէջ լուսում է երբեմն
Յիմար կանը քնաթափախ որձակի
Եւ շնորի միայն սմախ կարանա—
Այլ անոնց է—արշալոյսից քիչ ստալ—
Լիկալատի

ՊՍՏԻՎ ՓԵՆԻԼԵՏՈՆ

Խ Ո Ր Է Ո Ւ Բ Գ Ե Ն Բ
ԱՐՏԱՍԱՇՄԱՅԻ ԼԱՅ ՈՒՍՄԱՂՆԵՐԻՆ

Ք Բ Ե Տ

Փիլիսոփայութեան զոհար
Արիստոտել Պիկարան.

Ասում են թէ արտասնմանի ուստողը
պէտք է որոշ պաշարով զնայ, որ մի քան
գրտաս, ստու է. գիտութեան սպասուցի
է, որ քանի թէթէ լինի զարեւը, այնքան
սակի լու կը լինի մարթի նաւասար-
կչութիւնը:

Ասում են նոյնպէս արեւացի էլ կայ,
գնացող էր. շարք կայ շնօղանք նման
գիտմ է ու յետ գալիս անփոփոխ, մինչև

անգամ մաշած. սխալում են սպողիս ս-
տաններ, զիտութիւնն սպաղուցի է որ
Գիբրալտարի գարեջուրը, Արեւիկայի շ-
խալուց: Յրմանախի բուրձաբեր, աւանդ
սպողիս ստան են անձու ստանսնորի վրայ:

Արդ ստորել նարկաւոր չէ (նամուշա-
քաններում չեն գտնուում), բայց մի քան
նարկաւորս քիւմնները, որոնք աննար-
մեայ են կիսանքում, օրինակ. բարի մեղ,
օրիցնը, էն մեղ սկրտն էնէ. Վիտուք
միտանի, ՎՏԵՔ մեղ գարեջուր:

Չարիքիբայում պէտք է լու ուսանա-
սիրել ընտելութիւն և կանանց, Յրմանաւոր
քնտարաններ և կանանց, Գիբրալտարում
փիլիսոփայութիւնը և կանանց. (սակե-
պոններ կարող են փիլիսոփայութեան սեղ
գարեւոր վերցնել):

Որ երկիւն ի գրաք, աշխատեցր նայրին
փրկ, ամեն սեղ կրկից Վայրից խիտ
կարտաւարան, յոյժ կարտաւարան
կեն: Այս քանում օրինակ ստէ Արշակ
Չագանները, որը արեւան է փրկ նախ-
կըն, որ մի քիչ փոխեմում եմ արտակուց:
Կը յիշէ, որ նայրի Բիգուայիայն քանեթ
կարտեր են տեղ (շաւք էր նարէ որ
Արդու շախիք նման են եղել), որ շա-
նարան գրտանալութիւն անին (միայն
շաւք էր ար Աստուայ, թէ մեր թերթեր
ինչով են գրտանում և այլն և այլն Ին-
տեք, որ նայրին փրկով մեղ էր փրկում:

Այժմ գրտանալ գիտութեան. Չարիքի-
բայում քիւմնում չեն նաւա գրեր, մի
քանի բնօրիններ կը կարող են կը զար-
մեղ մտ իրեն նաւարտանալ գիտութեան
ներք մասնաւորս Յրմանաւոր ընդունում
չէ քնուութիւն սուրը, որովհետեւ քրմանա-
լուք շաւք են սիրում կողին: Գարեգում կը
զուրք բարտանալ գիտութեանի ուսա-
նալ և վկայանալ կը վերցնել, որ լսել էր
բարտանալ գիտութեաններ Գիբրալտար
սիրում է նաւա գրերը երբ նայրինք վե-
րադաւանայ մասնաւոր կը մտանայ, կը
չըրպատար նաւա գրերով, զէմբըր
խոտով, անկողնից զրել, շարտակ քան-
գաւոր, որ յոյնը կը զիտուի իրենց:
Դոհաւորութեան ստանալն ստանալու նա-
մար, կրեք շքմարք արեւաններ ներթ,
այլ մեր, նախկան կանգից, օրինակ
Վայց ուսուր, և Յուր լսնելու ստորու-
թիւնը Նայաստանում:

Եթէ մի ուրիշ, տաւոր նայր փրկելը
կարող էր սխալել, շինեմ ու քոչ-չ քոչել
և պոփոխարտ կտաի թէ ուրիշ մարդին
են Գրոփեմարտ մի քիչ ուրիշ ստակ
մարդիկ են. մեր նախկան ստորութիւն-
ներն անձնութիւն են. չեն լինում, որ մեղ
մտ թարգմանիչը նեղիտակ է. իսկ արտա-
սպողը յորինող:

Երբ վերջապէս կը վերադառնալ նայրի-
ներ, ամեն քանի վրայ կարը կը նայրէ,
լուր զէմ կանեւը, անկողնից կը գնէր,
չուս շուս ցործ կամեք ուսումնասիրել
քաւոր: Օրինակ մեղ ասում են—էրն նա-
նախ կարանակ է, իսկ զուր ստում էր:

—պէս է ուսումնասիրելը.—Է՛րն փոշի է՝
—Էպէսը է ուսումնասիրելը.—Է՛սանցը
նկ տա թէյիք.—Էպէսը է ուսումնասիրելը:

Քէ ուսուցիչը լինէր, թէ նասարակութեան ստալ խոտը, ամենքը շատ կրկնէր զիստեան խոտը. Էկէ՛ք, զիստեանը...
—Ո՛ր, զիստեանը, —զիստեանը կրկնէր, զիստեանը միտան է այն է այնը 2օմտասար ճարտ նանկեան օտար բարեբոյ, է յառկայեան այն բարեբոյ, որ չէր նստանում, որովհետեւ աւելի եւ աղեկցուցիւն ձեռք կը բերէր:

Արտագրեց՝
Դիոնիս

Էջարտանք.

Մի Սիսիանցի նամակ որ կհասնում միտն այդ արեւտաւով է պարտաւոր զիստեան խոտը.—Թէ աչքդ լայն, քեզ մի որդի է ստանում:
Այդ յոսր արեւտան պէս, նամակը վառում է իր պարտեմին, որի ժամ միտն նամակութիւն էր անում, է ստանում—
—Ապա, աչքդ լայն, քեզ նամակ մի նամակ է աւելացիլ եւ պատմում է իր նոր բանին որդու մասին, ու ստանում ապայք շարքարտանքը...

4. 3.

ՊՅՐԻՐՈՒՄՆԻ, ՊՐՕՆԵՍՍ

(Մարտիտայից Նկարգով)

Օ. Լ. ԴՕՐ-Ի

ԱՌԱՋԻ, ՏԵՍԱՐԱՆ

Պաշտպանը.—Գ. նախագահ...
Մարխալ.—Այստե՛կ Ե՛ր. նախագահը զորքին չի վերաբերում ինչքան ըստ եւսութեան:

Պաշտպանը.—Գ. պ. դատաւորները...
Մարխալ.—Գ. պ. դատաւորները նախկէս զորքին չեն վերաբերում Ավանդու ուղղութի պայտօսի:

Պաշտպանը.—Ի՞նչ պարտքը զորքին վերաբերում է:
Մարխալը.—Ձեք այդ հարցը ամենեւին որեւ կայ չունի Մարտիտայի պայտօսի նաւ: Փառտարեւ խոտեկէր:

Պաշտպանը.—Եւ կը ցանկանայի...
Մարխալը.—Դատարանին ամենին նստաբերը չէ իմանայ ձեք ցանկութիւնները:
Պաշտպանը.—Այդ զեպքում եւ կը խնայելի...

Պաշտպանը.—Այստեղ դատարան է եւ ոչ թէ բարեգործական ընկերութիւն, որ խնայելիքով զիմէր:

Պաշտպանը.—Բայց եւ...
Մարխալը.—Ե՛րայց խոտը վկայում է, որ զոք ցանկանում էր նպանտանի Յի-

չեցնում եմ ձեզ, պ. պաշտպան, որ Պետական Դատան չէ: Թոյլ չեմ տայ վերաբանութիւններ անել:

Պաշտպանը.—Թք... Թք... Թոյլ տէրք...
Մարխալը.—Հակադրեմական ոչ մի բան Թոյլ չեմ տայ ձեզ: Մի սպասել:

Պաշտպանը.—Եւ... եւ... եւ (շանկարծ զուր է փառայում զանխնայի):
Մարխալը (Պրիտաւորի)—Բունցեք պաշտպանին, բանցէր, բանցէր...

Պրիտաւոր ձեռքը գցում է պաշտպանի ֆրակի զգանցքին. բայց պաշտպանը դուրս է պրծնում է փառայում է՞թողելով ֆրակի զգանցքը (տոյլ) պրիտաւոր ձեռքում:
Պարտքի կործէ շարունակում է:

ԵՐԿՐՈՐԻ ՏԵՍԱՐԱՆ

Վկայ.—Միտկայի նա զնախն պատանցէր ուրեմնին Տրեստադրակին:
Եւ տայ ձեզ.—Է՛րն, գիտցե՛ք, սղէրք, այնտեղ չունիքներին շարքում եւ...
Մարխալը, (աղցեցիկ կերպով)—Վե՛յ, զոք երբեք չէ, այդ պատանուց էլ զոք պրտ նախկեան, որ ուրեմնին Տրեստադրակին այստեղ զորքին չի վերաբերում:

Վկայ.—Հէնց այդպէս եւ ձեք զերապանցութիւն: Այդպէս ուրեմն, եւ գնում եմ է պատանում եմ պրիտաւոր Բանտովին, որի ստան է ինձ բնաշարք.—Է՛ր, տղայ, մի լաւ զգեցիք չնուցեցիքին):
Մարխալը (մտայած)—Պրիտաւոր ոչ մի զորք չունի այստեղ. ինչքան չը շեքէր:
Վկայ.—Լուսմ եմ Քիչ էլ ստալ գնալով պատանցիկ զորքնատար Ստոյբրտովին...
Մարխալը (զայրացած)—Վե՛յ, Բն զորք ունի այստեղ Ստոյբրտովը: ՄԲԹԹ ինչեքը չէր նախկանում, որ զոք զորքին չէ վերաբերում:

Պաշտպանը. (աննկատելի կերպով մտանդով զանխն)—Եւ խնայեմքար խնայում եմ պ. նախագահից, սալ վկային այն անանցի անանցուցուցեք, որոնք զորքին չեն վերաբերում:

Մարխալը. (փնջարար)—Ետա զեկեցիկ Ան ձեզ ամբողջ Պետերբուրցը, սահա ամբողջ Մասկանոն: Ան է բոլոր այն քաղաքների տէլեֆոնների զբոյժները, որտա տէլեֆոններ կան: Բայց այն անանցի անանցուց, որ կան այդտեղ ինչքան չը տայ է այն անանցները, որոնք յիշում են 1807 թի նաման արեւական աշխարհաբեր ԱԿ: Մնացածների մասին կարող էք խոտել, որտա կամեմքով Շարունակեցք պ. վկայ:

Վկայ.—Եւ... եւ... եւ խոտ է նամք եմ:
Մարխալը.—Յէ, այդ էլ զորքին չի վերաբերում: Գ. պրիտաւոր, ներս չբարեբեք նախկեայ վկային:

ԵՐԿՐՈՐԻ ՏԵՍԱՐ

Մարխալը.—Դատապարտանելու զոք շարքի ենթարկել էք Տրեմներին:
Դատապարտանալը. (մտայլ).—Դա զոր-

քին չէ վերաբերում:
Մարխալը.—Հրեմ... սանքը, զոք ճըշք ամբոս էր: Դեք սպանեցէր Պետ կոպտի անտանում:
Դատապարտանալը.—Դա զորքին չէ վերաբերում:

Մարխալը.—Դուք ձեզ ճանաչում էք մեզապէ՛ր: պարտքի մասնակ վեցամայ աղեկան բարեբարութեւ ձէ:
Դատապարտանալը.—Բանցիկներ եմ միտան թէ, զոք էլ զորքին չի վերաբերում:
Մարխալը. (չիտեման, շէրան)—Թք... Թք... Թոյլ տէրք:

Դատապարտանալը.—Է՛, «Թոյլ տէրք» սմն է: Ինչպէս տեսնում եմ, այստեղ ոչ մի բան էլ զորքին չի վերաբերում... լաւ է եւ նստանում: (Եւ գնում է իսկ նորս խոտեկ զուրս եւ գնում է Սնացուց դատապարտանալը):

Մարխալը.—Հոյ թէ տար ճարքին եւ այս պարգաշիկները, եւ... խոտն նեցարան ու զնային (հարցը բարեբոյ): Ի՛նչ արած պէտք է անանց նրանց զուրս նախկէս (Պրիտաւորի), ներս չբարեբեք շնատանցիկը:

Պրիտաւոր ներս է բերում Մարտիտայ զարգի ամբողջ Տրեյայ սպաքանակութիւնը:

Անդ (Մարխալովից)

Բայախմունում

—Աղգանան, Կարիւրէին ինչու. եւ զուրս բեկնի:
—Հարեցողութեան է ձուլութեան պատանուով:
—Վայ, նա ինձ նաւ անս ժամ մի տարի է ձուլայում է, եւ ոչ նրա ձուլութիւնն եմ նկատել է ոչ էլ հարեցողութիւնը տեսել, այդ ստա է ով որ անց չեմ նստատար:

—Դէ չեմ իմանում, այդ կատարելուն էր ստան:

—ԱՅք Ա

Կլան Յակոբ

Զ Օ Կ Ի Ե Ա Զ Ա Ե Ի

Կուպիտներ եւ պար

Խաթուն բաջին տալու նստան է բարկում: Մտնում է Լուղուր-Բային շարքաւոր: Բեկի շեռտան Թարո նստում է Սազանի պարը: Լուղուր-բային ու Խաթուն-բային սկսում են նստանու կղանակով երգել:

Սազուր-բային

Խաթուն-բային, զորով Աստու:

Խաթուն-բային

Այլ, ըզորով չու ծնողաց:

Սազուր-բային

Ի՛նչ ու զառի տրախուրդ կ'է:
Ա՛նա, բայի, տրեխ' ունչ կ'ու:

Խաթուն-բաշի (ձայնով շարասար է գնելով կտան տակը)

Լուրջ վարան իմ բրբանձիմ,
Ուրախ մարդ, սարսուռ բանիմ,
Մոնի մարդ օձիմ—ձարի գիրի,
Տուն ձեռի ա, դիւ, հըրբի

Սազու-բաշի.

Ան մարդիկ թուզ հուր արեցան,
Գազ օրը միզ անձը ըն տան,
Հոգիներս մայրի հանամ,
Իւրաք դիւս զոյ բեկ ըն նարամ

Խաթուն բաշի.

Շուրի կրանիկ բոխար-բոխար
Մեռանց գրում—լուրի թարախար,
Մարդուներս չուն ըն գելիս,
Միք սող օրը տան միտախար

Սազու-բաշի.

Դրոշ, մարմուր գայրաններս,
Լայլընուրի օյաններս,
Քիչուր չուն ըն գելիս,
Լեթամ-մեթամ տխու ըն տախի

Խաթուն-բաշի.

Ըրբուները սպայտակ գեանեամ,
Սի թըրերը կարմիր գեանեամ,
Ըսնց բըձաղ չուն ըն գելիս,
Չօկ սրտուներ արեղ տախի

Սազու-բաշի.

Քօշարները վըրանած ըն,
Քօշարները քական ըն,
Քիչըները սիք գորաման,
Քոշըները կեղուշ սարան

Խաթուն-բաշի.

Չօկի գեաղթուն տընաղ նարան,
Կարգեթ կարան, հոգին հանամ,
Բազանն անքամ հօփ ըն տախի,
Օր հընկած ըն, դիք մընախի

Սազու-բաշի.

Այ կանուշ Մանուկ-գաղապին,
Այ կանուշ Շերիկ-գաղապին,
Պօր ըն գելիս լայս, մարդրկա,
Ըրբանան հա լեղպինկա

Խաթուն-բաշի.

Միք շարքին հայն նազանին,
Տուր չի գելիս նուր ուխտանին,
Բնագան, հնչի միք հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին

Սազու-բաշի (ձայնով շարասար գնելով գելին և ոգևորած շարքելով կաները)

Հնչի նազանին, հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին

Խաթուն-բաշի (ոգևորած շարքելով կաները)

Հնչի նազանին, հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին

Սազու-բաշի (ոգևորած շարքելով կաները)

Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին,
Եր-նի-նի-նի հայն նազանին

ՈՂՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԷՔ ՊԱՐՈՆ.

Հոյ՞ր փնջ աշնան խախտ
Կարգաները բացնեցին,
Վաճապաններ ու վարձուհի,
Պաշտեններ ստանանեցին.
Ամառոյ սարին սանջնեցին
Վերջն էլ անվարձ մնացին,
Աղբուրդին արեք պարան,
Անտուն, անվարձ ուսուցիչն.

Քեօխի զնամ զոյոյոյոյոյ
Տեսեք շրտ կանցնածին,
Կսսսսսսսսսսսսսսսսսսսսս
Կոչիկ լուրի իմ հացին,
Կեանք մտչելով, սան կրքելով
Անցուցել է ողջ սարին,
Աղբուրդին արեք, պարան,
Անտուն, անվարձ ուսուցիչն.

Քանի՞ անգամ նա ինչու է,
Քեանկան անաչնորին,
Աղալն ու աղերակ է
Վերջ սայ իտա սանջնեցին,
Չունի հանակարգչոյի գին,
Նամակ գրի մնծ սնային.
Աղբուրդին արեք, պարան,
Անտուն, անվարձ ուսուցիչն.

Ինն անայսպ առնիկը
Հնգարժանով յուրին
Տան տեղին էլ անվարձ մնայով,
Վզին տին, դուրս արին.
Այժմ անգործ, խոցած փարով,
Ճընդմ է նա մոլեցին,
Աղբուրդին արեք, պարան,
Անտուն, անվարձ ուսուցիչն.

Փխտան ձիթանց.

ՃՈՂՈՂԴԻՆԿԵՆԵ
ԱՆՆՆՈՐԷՔ ԲՈՆՐ
ԿԱՄ
ԹԱՄ ԶԻ, ՄԿՄԻՈՆ ԶԻ,
ԱՄԵՆ ՄԱՐԴՆԻ ԲԱՄ ԶԻ
(Միտի պատմածները)

Մի գելուրմ երկու թուր են լինում, սր-
բայցին մեք սիրեկան է ունենում և ախ-
բան ձարպիկ ու խորանանկ է շարժում, որ
ոչ որ այն մասին ոչինչ չի խմանում, բայց
բողջից: Փոքր թուրը այդ փանելով, ինչն էլ
է ուղում սիրեկան պանել և դրա մասին
յայտնում է թուրը:
—Այդ թուրը չի, բարեխում է մեծ
թուրը, զու չես կարող սիրեկան պանել,
կրճուկս:

—Ոչ, կարող եմ, ինչ կայ որ, ինչ գիտաք
բան է

—Ինչ ստան եմ չես կարող, սրբա-
դաս, մի մեկ երկարացրի:

—Չէ, պէտք է անեն ինչ քան, տը-
նից փոքր:

—Է՛— դու գիտես, ինչ ուղում ես արա,
ես զործ չունեն, զու թո ստամի ես, սասց
մեք զգո՞ւմ քեանք:

Փոքր թուրը ինն ձամար սիրեկան ձա-
րեց և մի օր, երբ անտանը զործով հեռա-
ցու գելից, նա կանչեց իւր սիրեկանին,
գելերը մտախն ուրախ մամունակ անկողն-
ներու թայց նրա սե թաղից, մի անչայս
պատմանով անտանը վերադարձան և դու-
ր փակ գունելով զարմացու ու սնեց
Քիչիկիցնեցին, ձայնի, թայց խոսեց,
զուրք բացեց Վարս երկար կանգնելով
և համբար Քեանք համանակ թուրից մարքը
և զնայ քեանն յայտնեց եղբուքին:
—Ը, հողեթ նրա գելից, սասց մեծ
թուրը, գլխի ընկելով, տեսնես ինչ ինչ է
պատանել, եւ Լասեղ սպասեր, տանք ոչ
ու չկայ, սասց նա թուր՝ մարդուն, մի եւս
գնամ տեսնեմ ինչ է եղի:

—Աղիք թուրը թայց արա, ձամ կարած,
ես եմ, գնուր եմ, մի վախենար, զոսայ նա
թուր՝ վրայ:
Փոքրը, որ անտանու անանկնայ վերադար-
ձը տեսնելով լեղազատու էր եղի և չի-
րեք ինչ անել ու վախից զուրք չէր նա-
մարձալում բանայ, թուր՝ ձայնք յոխուր
պէ՛ր գողուով, դուժմանում ու արտասույց
աչքերով թայց արա գուր:
—Ը, ինչ է պատանել, սասց մեծ
թուրը:

Փոքրը դիտար, ձևարով ջոյց տակ ան-
կրճեմ, ուր կուշ էր եղի իւր սիրեկանը և
նայնպէս զոսով էր վախից:
—Ի՛՛, սորի գուրս կորի, ձայնից նա թագ-
նարանի:

Վերջուս կայանի արտադրեանք զուր
վախու, գուն մուս մի լայն նարան սաս-
նալով վզին և կրուս տանեց յետ նայելու,
Քեանքիցը ապստամ ձայնաուտակի նման:
—Հուր գելից, զարձան նա թուրը, տե-
սան, որ ստան էի թո թանք չի, չես կա-
րող սիրեկան պանել, ինչու՞ն է, թան չի
մտնում չի, սանն մարդը թան չի, գիտան
Ի՛, էլ մի տարակուսի ու երեխի պէս
լայ լինի, թեք այտակ խոցին, թուրը է
մի թանի թիւս մամուն, թուրը կարիք, մա-
մունը թուրից գեանել, զարգուչ կաններ որ
թուրից նարուս թուրի կարուր է և մամունը
Քեանք, զարմից վախեցուով, որ մարդը
կենի, նայեց լայն ես լինում և զուրք չես
թայց ստան:

Փոքրը թե՛ նայեցուս շունք բարեց և ու-
րախացու որ փորձանքից նարանից ու կա-
տարեց թուրը պատկերները:
Վերադառնալով թուր՝ մարդու մուս, մեծ
թուրը իւր նարանի պէս պատմեց նրան
եղբուքին:

—Այ չա սարայ կենի սասց մարդը:

ուսա ինչ կայ այդպիսի լայն ընթաց, կամ վախճանու, ինչ անձեր, Քափուկ, Քափուկ, դրս նազը ի ինչ եւ նաեւ, սուս անուս, մարդ խոս չկանուս:

— Եւ էլ չեմ տեսն, սուս քնեմն մարում ձիմարիով փոսի վրայ:

Յով-Մար

ՆԱՄԱԿ ԿՐԱՄԱՎՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Ետանկեցի դժբաղ տիկին Գոգույ Ալարաշիրց

Ր Ա Պ Օ Ր Տ Ն 2-դ.

Ոգորում տէր.

Ինչ մէն ամսն ու թի. Քոռը ջե չի բարձր, ամսն որ երկիրը Քուխան, քիւշաները ջեի, պարիզի գրողներով անդիպու չի իրեն համարոյ, սիւնգրեանց աշխատ արտ ու կարմն, Քեղզ ու կժածները սուղ ծնունդ Քեապարի ուս տեսաւ, բարգրութի փոզ ուս եւ քիցալ: Նինչ զիբւանքայի կարմի տե՛ղ իրի գիբւանքայ սուս, մից գիբւանքայ միտ տե՛ղ ջրս գիբւանքայ սուս: աշարը՝ աշխատ, Քարու՛ր՝ Քարուն, մարթիկերանց չիբան փոզ նանու:

կեղացալ, շղիպի իւզաներ, կոթաներ կարել սուսալ, դարանները երկր շուճի կաշան բաշմաներ սուս, մեծ-մեծ շալաբի պիբալ Նինչս թի, չիլիխարի գարիկերով Քորս անուս, Պարսրաբան, Մամբան, Մարգան, զարգարի չիլաներան կեան ուսուսան կարճացողներ նեանուս պարուն շուղ արած լարիցի սան: Համու գլ փառը Ասուս գորս Քանն, կաներանց կի ինն մին սյնն ու սերով թի, Քարսի Մամբանցովի սու ուսարձ— մե բարձր:

Սոցկայած գիբարի գուսար համերը, օրիորները նաւարեցին կերտանովի նաւգիտար ջարի մաս: Դրանք փոզով արին, որ թիւսն տեղաներին ինքնան, որ խաշխաշաւով տես կեան շիլ Քափոր սարիլի, Ասուսն աղաչան, որ անձերը կարի փոջը մի ժամանակ ինչ դարաբացի այն տակ թի, ամբ որ Ասուս ձեռ աղբիբը լիւնց, ուս կախոր Աշարաթ, Միսանի պուտաղները եւ փաշանայ, սարը տանկ-խնննը կը փոշացնի...

Քսոր փուշացունի, լոճանամբ փուշացունի, զուկեցին աշխիբարը: Մեք մեք Քեփիցի պիտի գիկեմք: Ինչ էլ որ դարաբացին, կամ սեփանցին բաշցան պիտի մնայ... գիբս արեք այլ թեաֆտառ ինանսրգին, գիբու:

Յե՛նց աշարի սիլուսուդի փեղեղան փընա՛մ՝ մին քանի փամփուջայ սլ թեալին տարով տես սիլին:

Նմով նուկեցին իրեք սիկին ու իրեք օրերով, ուս թիւնցին Պետարիպիկի ետեղաների մաս ու Քափոր սարիլի մասին խաշեցին: Տեղանք ժամի գանգըրը սուս, նաւարեցին 193 գուսար տեղաներից, նաւարեցին Պետարիպիկի, Կարապետիկի ետեղաների, միքիպալայտիկի գուշ կանի համար, սիլիգիբարը: Ինանիքը է սիլիգիբարը սուսարը կին, շուկեցինը նանու, մարցինը երեաներին շուղ տես, կուսու լուս սուսանաներ իկն: Հասուս քանն նազար շարի իկն: Տեղաները խաշխաշաւով, շարիաները սեփաներին թիցան, սարիլան սարիլան, սուսայնն ին թիւուս, կանիքին, սիլիգիբարը սլ քամուսան, սանիքը ջիւշե՛նց պից ու Ասուսն աղաչը ին թի, անձերը կարի: Հե՛նց Պետարիպիկան մին թի նեպաշան, նոր շին ին տես կան, քանիքանց մէջ իրարմար կուս: Քափորը կանեց, կամ իրարմար թի, կանիքը նան Քախան, որ Քափորին մարթիկերը մասնակի իլին: Մարթիկան նեպաշարին սանրով, որ տեղ մեք մէկն թի իկը, Ասուսն էլ լիլ: Որ մարթիկերը նեպաշան: Քափորը սուս լիւնայ, Պետարիպիկը թուգար:

Փ Ե Լ Ի Է Տ Ն

Հ Ա Ն Գ Է Ս Լ

Վարուցայ մեր շատերի փայտաշատ ցանկութեան իրարցումում էր: Արդո՛ղ մի տարի տեղական թերթի մէջ անընդ՝ստ գրում էր այլ մասին: Բոցառու կոչեր, իմաստայից յորաններ, յախորում էին մէկը միւսին: Ի՛նչ կայ նախ փոճ ու ներքուստ, քան երկրիցան դարձեալները նաստիկարների նմար:

Մեր զուսուսիան քաղաքը, նանու միւս յիս ընկած տեղերին, խարխալում է, խաւարի մէջ: Մի սուղից սուսը բաժուս— ինն երեսուստ արձնասարքի, քոթը կիսաքաղաւ, կամ ըրիւրովին սարքուցուս էին մնացի, շարժի միւսն տեղական պայանների, բուսըն Քափով սաա՛ղ էին նեաւուր: Դրանք զբաղւաներից ու արտասաններինց պիւսանում էին, բայց անկ եւերկիւսան դարձեալներ, ինչ միջոցներով ու զարաներով ինններով էլ կուզ լինի այլ: Հասարակութեան անսարքերով թիւը տեղի տակ կօր՝ մշտումն Ալեքան զրեցին այլ մասն տեղական թերթի մէջ, այբան խաշտասակեցին քաղաքան ու ինքնավարութեան, բարեգործան ու ինքնավարութեանը անիւթի վերաբերումն այլ շարքի մասին, որ կարիլ է տակ: արձն էրան անցի էր: Եւ միջոցնա երկրիցան դարձեալները կազմակերպեցին ու աշարը նշանակում է նրանց նաշխատար քաղաք:

Մի շարքի է կազմակերպողներ նանդատարութեան շարքին: Ասուտարք մինչ երեւի, քաղաքի գանազան փոջոցները շափաշում ենք, փարձպաններ ենք նարում ձիբի դասակարու: Նին ու կիսանց գաղաթերը ենք մեզ թիւում գործողներ մեծ աշխատանքից: Կարապետիկ փարչաթեան անասանից մէկը, որ մի պետսիխտ մարդ էր է սղբից խաշտակ երկիցան գարնիպացներին, նախապա ամբողջ երկու տարի, եր միջոցներով փառիք դարձեալներնում գործածուող ըրքը տեղաների գիբը:

Համարես ամեն քան պարտաւ էր: Ինչ նիւսում գրեց կին 11 սղբիբու: Լուսիբար պատերին կրեց շաշտարութիւնները, 11 արձումը գրած սաա՛ղարքողներն ու յարանաները, քաղաքում մեր արած սղբուս գանազան, անընդ սամասարակիւս, քաշտապալանուս կին ցանկարողներ թիւը:

Վազմամուս մեր ջանքում էրք: Լանդիստար քաղաքի քաղցրութեանը: Անպաւանաւ քաղաքուր, եր շիւսն վից կար՛ արեակ կիկեր: զուսուսիան իր սուսարիցաներով, նանդիստար նազմա՛մ տար է քրտաուս նա պիտի քրտասանը գուսարքեցներ զպուստութեան մասն: Եւ գովասանական խարխուր ու շարժակալութեանով պիտի քրտարը կազմակերպողներն, նանանց ու զարք, իսկ նանդիստաները, կանաչը սոփոր ցանկացող երիտասարդներ, անվեր ծախսարք ինններով պիտի քրտալայտեն իրանց երկրանայութեան ու քաղաքի իննը:

Փանն ուղիք 11-ին նշանակում է նանդիի քաղաքը: Եւ սասուս ցանուս երկ

եմ նանդիստալայում, նարիւտար կարապետութեանը արել եմ է նուցայն եմ եմ յանմանում յարը գարտարութեանը: Հանդիւսն անընդ շատ փառասուղ պիտի լինի:

Մի խաղաղ գործիք երանդեան խաղաղ սիլուսուս յանման է սակն նուցայ: Մի վարժպիտ ընթիլաւ է գլտարտասն կարգուս: Եւ ամբողջ շարքի է մարի մէջ արանում եմ պաշտանին մի մաս պաշտանին, թէլուս այլ աննից մասն էլ եմ պաշտը: որ յոյները գործանան իմ նեաւարան սաղապիս է խոսն էլ խար աղիկնուս: Թիւսն տեղալ կանդիստանների վերայ:

Փաքը 16-ին շաղապում եմ օրիորդ Չարուսն մաս: Չարուսն ինն նեաւ աղալանն է, մի վիցային շարքից աղիլի, վառվառն է յառաքիտար:

Նուս վերայ սիլուսուսան ջեւ, ոչ էր որի գիբուսներն ունեմ զկոչի նա: այլ սիլուպիս աղալում եմ, որ նա նեղուց լինի այլ նանդիսն ու պիտասարք, լու իմ մասը: Կարծեմ տեղեկ էլ նանդիսուլ է փարքիկ փառասարքի իննը:

Համան եմ աղալանին տեղը սասում են, որ Չարուսն մեակ է գեաղիկ նանդիս: Փոր փոշան փերպարում եմ ինն: շաղապում եմ նանդիսն: նանդի, աղիկն ժաքը 10 ու կինն է, կէս ժամի շափ նանդարք չիւս կոչ:

Պես քաղցից նանդարքին պաշտան մեր նաչին: Եսային մի թիլլ կողմ ունեցող մարդ է Շատերի նանու: Նա էլ սիլուսն է պաշտանում մասնին կանդիսներն ու երկար ու քաղալ պատմել իր քանն տարի

այ չի երեւում Տերակները չարեցին, ախշիքներ-կնամներն ալ չարեցին, ազգերը արհեստները չարեցին, կէս ստամբան սակ չարաց փողոցները մին գիտազնայաց, սե թուրքը՝ երկու, մին սննդի փոխել, մին սննդի, որ կառէս բնական աւ Սե կնամները մին որբ ընդան չի. կասե թանք մէջ ընդամ ծակներ իրան Լամ թի գոշուղ էր, խեղճ անբախտները շարժանները, փրկանները վեր կուսան, փաթեթները մէջին, որ չիջուան. կոպտ փախիլի փախիլի, ծանր անբախտ չէր ճանաչում, սակ ապկին շատերը փողոցները կնամին ալ չի կորում էր, լավ արտանայ ին իմի. Արշակ մի կերպ ճանաչ Պետտի-գորակի.— Փռչում, զիտարարան, լավ ճիշդ-պէ կը թուրքն ու սուր... Բայցը ծանկն Սե թուրքները վախեցան, Նանց իտայան չի, Աստու անբախտ կերպերն աստու-աներն ու թափում, ալուստի թիւրքները կապեցին, ստան ստան, սոյլեցնե կնամ, նաշարին, սրկուսում, սի թաշուղ ճաշարան-րին չի աստուաներ չան, այլ թաշուղ թիւ-նացած կնամին.

Աստու ստու սե. սկի բաշուն զիտում Աստու, սթանց զիւզ զարգասան չէր արալ, շատ աղան, սուրբ կերպ իմի. Ննց կերպն Աստու ալ թաշուն Անկն.

Նըճուզ զաթի մասին ՆՔԷ կն Նեուեդ անանի Նաշուն, անպասնա կանապուր-նը կը փոխի. այսպէ շատ եմ նրա ձեռքից ապուստ. բայց այս աղան, մէկն էր մէկ ընկերներց իմ ու սիւեց.

—4000 բուրդու սարանին զապիւրին ասանալուց յետոյ, Մացան 3865 բուրդի 8 կողմին ճամար ճանաճա խորեղի իրաքը, ինքեցկով իր նաւանաթիւնը, ճարարու-թիւնը է տալիս զաղբը ճանաչում ապա-սովի ցանցատարի կէտ ու միս կէտի նա-մար նորից, սպիւցիտայի զէմ կատացիս ասուց.

—Այսօր ճանգիտար. որ բացում է երկիոյ-նան զարննուցը անգրագաների ճամար, ստան էմ ես, որպէսի խորը փոխեմ ու ճեւանում.

—Նն, լմն է, ստան է Նաշուն ու զար-նալ շարժանում որ ասիլիտային, կա-տայինն:

Ես մամարցոյ զարն էմ զարում է սար-սափամ նկատում էմ, որ մամը 11-ը անցել է 10 բուրդ, Նաշուն խորը կնամ կարում էմ է շուպում. էմ նամնի ճանգիտին.

Ճանաչարնն ու կործում էի, թէ այն-քան բազմաթիւն Նաւարան կիմի, որ զճարտ.թիւնար պիտի կարողանամ ներս մանկ. իրեակայում էի, որ զաների ստալ ուսու. կնցից աղանալող ամբար, թէմ տես-նելու պէ, սի բուրդ պիտի լով է յետոյ մարդիկ իրար մէջ պիտի փոխան, մասով իմն ցոյց տալով.—տեսը, ինձապիւրներցի մէկն կի սա է...

Ճապա ճանգիտարարին. Գոների ասալ ոչ որ չի երևում, բայց զարգասայնց.

Ի՛կ, ախպերացու Քնասար, թաս պա-րով, 3-դ բաղորտս կը կրամ յալիս ասի-րի վերին:

Ստամ ընկ թամարտո քու թիւր
Կ'ուզայ Արարանի

ԱՐԴԱՆՈՒԲԳԱ

Մայնական ճարգարնութիւններից յետոյ, կեր արդև պարզում էր, թէ ապիկանների փոխարնութեան, թէ ստացիւնների Պարչը Պաշու ինքերը, զարմարտս ապիկանն-րից մէկը ծանուն է արմակած ստաց-չին է նարցում.

—Վարձագետ շուն, ես Մացի, դու փե-խեցիք...

—Եսմի էմ Մացի, դու փոխիւր.—պա-տասիրում է ու սոցիլը:

—Մամը զարարնի ապիկաններից մէկը էր մեծ ընկերներից լամ ինկով, որ մար-դիկ էր մէկն այլոց, ստալ էն եկի կարի-կից, զարդից ստան զայուն պէ՛մ վաղ վաղ ճարգում է իր նորը.

—Նայրիկ, ճիշտ է, որ ստան են, թէ ճարդիկ ստալ են եկի կապիկց:

խոր լուսեթիւն է:
Ենթարում էմ, որ վաղարուքի բացու-մից ստալ տերջ սրբանա լուսեթն մաշիկանութեան են... Խոր բաց եմ ստան ու ներս մանում.

Ինքը բաց է ընդամենը մի բանի մարդ են երևում, նամարում էմ 23 նոյի.—3 նոյի նիւ-նայիրներն ենք. 5 նոյի 11 գրած ապիկան-նայիր են ներկայ. 8 օրիպարի մի ինձու-զիքներն աղանաններն ու ծանոթները, որոնց թում է Ջարուհին. 7 նոյի է մի-նակարգ զարդի ապիկանների երամշա-տիկ խմբի: Ոչ զարգասայլուս կայ, ոչ զա-ւաստարն, ոչ կը զարգասայլեն, եթէ ճա-ւանք ինձապիւրներն ու մեր աղանակ ս-րբարդից:

Ես կատարել խաչատուրութիւն է, մը-տանմիւն էմ ես կ պաղ քրտիքը պատում է ամբողջ մարմնն. ծանուն էմ ընկեր-ներն:

—Գայիս են, զոս ընկերներն միտին ճարգում են իմն:

—Ո՞չ, պատասխանում էմ ես շարուն:

—Գաղապիւրները, մարդիկ, նամարա-կանները, վրայ են տալիս ընկերներն:

—Ես գիտեմ քաշ, շապալ զապու կէ, ոչ զի ընկանցի տիտուր պատասխանում էմ ընկերներն:

—Ապանեք արդեօք, թէ վերջ տանք այս կամիլիային, ճարցում է ընկերների-ցը սանձառնամբերը:

—Մամը ըմբին է, ճարցում էմ,
—Երկիոյնան 5 ր.

Այս անգամ ես քորտոքին ընկնեցի, մամանաղ կեր նկատեցի Ջարուն. մաշ-

—Ջայն կարիք չիմար, դու ես ստալ եկի կապիկցից, պատասխանում է ճարը արդուն:

—Թիֆլիզցի օրիպարներից մէկը, իրեն զրման լեզու խաղ ցոյց տաու մարդ, զարարնի ծանունի, ծանուն է մի պա-րանի է նարցում.

—Պ. Ճապ, եկեցիքի քանին է
—Ի՞նչ եկեցիքի, օրիպը

—Այ, ձեք եկեցիքին.

Օրիպը կարծի է, թէ բացի սրբա-տան նաւանաղ ժամ բարից, եկեցիքի բա-րը կարիք է գործ սակն է ծանունի ար-շաղ ժամ բարի սեղ:

Նայրիկն է իրենց ապիկին մէջ կոպ միտային յարարում.թիւններն յանաթ ա-կնանաս կոպ զապիկներն սկսում են խաբ ծանունի նոյն ձեներ անկն: Մի օր քաղիքը ընտել է լինում ամբոխի, իսկ կը-բայը ընտել նրա ձեռք նամարչներ է տալիս Այդ բուրդին ներս է մանում մա-նակներն մայրը է նարցում.

—Էդ ի՞նչ էր խաղու, կասեմ:

—Պապա ու զոգներնակն, պատասխա-նում են միտային փոքրիկները:

Նաւանց՝ Չղիկի

բոլ զէմը ու զաղաքայն վարչութեան պե-սանիսան անգամի ծանունը, որ բարքը ճարտի ստան է:

—Երկիոյնան զարննացներ լաղ այսգան ապիկաններին, ես պատասխանում էմ 10 տա-րի է մի ճիւն տեսարակ այլ ու զատուրքը չիք սուր:

Ճուստաստ կաշապու ուղղից զրաղ ապ-իկաներն, նամարելու թէ մը են ձեք ընկերները, կը ինձապիւրներն յէկը բնիկ վերաբից գոտայ:

—Պարոններ, մեր զաղաքի երկիոյնան զարննացները զեւ ըրման մնամ: Այս նամարտու արքը յայտարարում էմ վեր-ջացում է ինչպում էմ ճանգիտաններից ստան գնայ: ճանապարհին սարգում ու տե-կարգութիւններ շանկով, ինչպէ վաչկ է մեծ, նամարտուր ապիկաններն:

—Ի՞նչ ով իրանար սակ ինձապալուս խաչուց, գոտայ էմ ես զարննուց:

Երկիոյնան զարննացներ ճանգիտար. բացումը զեւ ութ օր յետոյ պիտի լինէր:

ՄԻՒՐՈՆԵՐ

ՆՈՐ ՆԵՐԿԱՄ

Երեւնան.—Մայրիկ, կարիք է այս ճըս-տարնին նամար:

Մայրը.—Չէ, բանիկ, նար է ներ-կան:

Երեւնան.—Ճապա դու ինքը պատուիրեցիք մարտուն նամար:

Մայրը.—Է՛հ, ի՞նչ կայ որ.

Երեւնան.—Ախր նա էլ որ չի ներկել:

ՊՈՍՏ-ԱՐԿԿ

Գուման/ Ս. Մ. Առաստանց.— Գրում էր, որ մեր թղթակից պ. Մանսի մասին խորագրութեանս զրամ ձեր նամակը յետ էր վերցնում: Զարմանում մեք, թե ինչ նամակով կարող էր այդ անկ, երբ նամակ մեր զամբողջ մէջն է դասում: Գրեցէր ասին նամակնայի. թող բացի մեզուց, ուրիշներն էլ նամակնան ձեր նամակի իմաստը:

Ընթացող Միֆիաս.— Գրում էր: Զեր թագաբուն խաղաղութիւն է տրուած, զոգրեր աները գտաարեւմ են ստանց ազգուէի: Ճիշտ անգամ անցեալ դիշեր, սեղիչ կնիքիցն կարողանլ են ստանց զանգոտարեւոյն: Այդպէս էլ պիտի լինէր, զոգրեր իս երեցփոփ չեն, որ զանգոտարեւոյն:

Չ Բ Ի Պ Ա Կ

Նախագրերն երեւի ներքին պատկերների Լեւոնայի և ընտրակաթի տակ զրամ խաղաղութիւնը: Բնութագրութեան լի ընտրակաթի յայտն մտալ է արդէն: պէտք է լինի ընդհակառակը:

ՍԵՏԵՐԸՐԹԻՒՆ

Ստ. Լիսիցկանի, Յով. Քուսնանի ու Լ. Նանթի Կ Ա Չ Մ Ա Չ

ԼՈՒՍԸՐԵՐ

Հայերէնի զտագիրք Լոյս տեսան

- Ա. տարի, երրորդ տիպ. 30 Կ.
- Բ. տարի, երրորդ տիպ, բարեփոխ. 45 Կ.
- Մեկուս էլ ընդունած կրօնական շարժանի ուսումնասիրական նպատարածուի կողմից, իբրև զտագիրք պետական զարգացման համար:
- Տպագրուած են.
- Գ. տարի . . . . . 60 կոպ.
- Դ. տարի . . . . . 75 կոպ.

Գլխավոր պատկանանքն են նետանալ զտանութեանը. Թիֆլիսում՝ ԿՊՈՍՏՍԵՄ-ԲԵՆԻՔՅ և Նևաթոստանի, Բաքուում՝ ԿՕՐԿԱՆԿՆ Երևանում՝ Յովհաննիսյանի և Շուշում Բ. Տէր-Մանսիանի:

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԿԻՆԱՔԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐԻՍՏՐ. ՏԵՕՐԲՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՍ ԿՏԵՆՈՂ

Տ Մ Փ Ի Լ Ո Յ Ն Ա Ն Ի

Երևարական զիտութիւնների կուսերուն

Քիֆլիս, Միքակչեան պր. №24.

Տախի ևն երկեսն անմերկն մասնագիտական աստեղական կրթութիւն.

Գարնիթանն ասարտողներն արուած են աստեղաստանի:

ԳՐՈՂԱԿԱՆ զրգովունքները կատարուած են կուսերում՝ Լեոնովի Բիման և Պարիզի Քիցի շ զարցնելի ձևով կողմնակիցուած Մետր. Օտտէ իտում: Երկերն ասումս են սեղալ կանգնից. Աստղանունն են. ա) պարագրիք. 1) Հայաստանութիւն (պարզ-խաղ, գերմ. ֆրանս., ասերիկական, բանկային և զործարանական. 2) Ասեղարական թարգմանութիւն. 3) Բացարանականութիւն. 4) Օրէնագրութիւն (ասեղարական իրաւունք, մարտիկ կանանագրութիւն. 5) Ասեղարական թղթակցութիւն. 6) Քարանուսիկան նամբիլի զրաչ. 7) Չայնչալարութիւն արաղագրութիւն (ամենախաղ ևնտրի ու զգումս. Ը) ոչ պարագրիք. 1) Ստար լեզուներ. 2) սղագրութիւն. 3) զակտիրագրութիւն (բեմիքան և ուր). և 4) ասեղար թղթակցութիւն ստար լեզուներով: Զրաղանքները կատարուած են և զատ զատ: Ընդիրներն ընդունելութիւնը արտատի 20-ից սեղագրների 15-ից պարագրանքներ:

և արում են ձրիաբար կուսերն շնորհում:

Քնդիրների ընդունելութիւնը արտատի 20-ից սեղագրների 15-ից պարագրանքներ:

Կուսերն չիմաղթ՝ ասեղար. զիտութեան կանգնիտա՝

S. ՓԻՆՈՅԱՆ

ՅՈՎ. ՆԿՎ. ԲԱՄՈՑԵԱՆՅԻ

ԶԿՆԵՐԴԻՒՆՆԵՐԸՆԻՑ

ՉՈՒՆԵՆ ՄՔԻՐԵՆԵՐԻ ՊԱՆՍՏ

ԶԵՔԵՐԻՑ ԶԵՔԵՐԵՆԻՑ ԳԵՒԻՆԵՆՑ

ՍՔ. ԱՍՏԻՍՏԱՆԻ ԵՒ ՆԱՒԱԿԱՏԻԿԻ

պատճառով ստացում է ամենախաղ ձկնկէն միկերներ Գատարուած է և կիսով ԹԱՐԹԻ ԿՈՇ. ԵՒ ՃԻՊԱ ԿԱՑ ԱՔԵԱՍԱԻ ԱՐՈՒՐԵԱՆ ԿԵՏԱՑԻ ՊԱՐԿՈՎ և ՀԱՏԻԿԱՐԻ Խ Ա Ի Ե Ա Ր

ԲԱԽԿԵՆԻ (չորագրիկ) ասեղարնից Գունի նաման, նոյնպէս և ամասնանցիկ՝ սերպանի նամար, — ամբողջ արժէ ֆ. 30 կոպ. 4-ից ասին ֆ-ոց. իսկ կարածը ֆ. 35 կոպ.

ԱՆՍՊԱՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄ ԶՅԵՆԵՆ ԱՔԵՆՈՒՄՄ ՏԵՍԱԿԻ

— Մտամ եր, գազէք եք ազմեմ լաւ դա-
դում կուենայք չէ.
— Ինչի էլ չե, ընդհակառակ Քասա:
— Կեմ, Քասա եք անեմ աւ էջ թնջու կամար:
— Ժպտմբոյի:
— Ի՛ն, զան յունեք, ուրից լաւ չէ որ
պրիկաշիկու թիւն անեք կամ զարկուար կան-
գնեք, զան թէ ընդհատուր եք ըլլում:
— Ինչի կամար.
— Ելի որ չէմ, ասրեւը երեք կարիք
թուման անելուց կը ստանայք.

ՆԱԶԱԿԱԿԱՆ ԳԱՂԱՏՆԵՐՈՒՄ
ՍԵՆԱՏՈՐԱԿԱՆ ԲԵՎՉԻԱ

Լ Ե Ա Ն Ո Վ Ը

— Ե՛ս, ես գեմ չեմ ընկելդային, բայց ե կր-
ուեք ունեթ պահանջելու որ ըրնվիզիա անողը իմ
ձանթիկեցի լինի:

Գրեմ ել Գարսիստանն Մամ. մի կը կարծեք, թէ
անթիւմները Երանն էլ կարսիկներով կը սուտաբանն.

ՀԱՅԻ ԿՆԴՐԻ Է...

ԵՐԿՈՆԵՐԸ

Քիֆիկի փողոցներում